

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен "доктор" по: област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина професионално направление: 6.1 Растениевъдство, научната специалност: Растениевъдство

Автор на дисертационния труд: Радко Петров Христов задочен докторант към катедра „Растениевъдство“ при Аграрен университет, гр. Пловдив.

Тема на дисертационния труд: „Влияние на някои продукти за листно третиране върху добива и качеството на зърното при сортове обикновена пшеница“.

Рецензент: доц. д-р Ваня Атанасова Делибалтова, Аграрен Университет-Пловдив, катедра „Растениевъдство“, професионално направление: Растениевъдство, научната специалност: Растениевъдство, определена за член на научното жури със заповед № РД-16-263/14.03.2022. год. от Ректора на АУ.

Актуалност на проблема.

При съвременните технологии за отглеждане на полските култури в т. ч и пшеница все по-голямо значение придобива използването на продукти стимулиращи растежа и развитието на растенията. Тези препарати оказват влияние върху растенията, като засилват обмяната на веществата, активизират усвояването на хранителните елементи и съдействат за преразпределението им в организма. В тази връзка представената дисертационна работа е не само актуална, но и значима за селското стопанство, защото дава отговор за влиянието на растителните стимуланти върху продуктивността и качеството на сортове пшеница в условията на различен хранителен режим.

Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на дисертационната работа е ясно и точно формулирана, като за нейното постигане са посочени четири основни задачи. В унисон с поставената цел и задачи са проведени три годишни полски експерименти в опитната база на катедра Растениевъдство при АУ-Пловдив. Методически изследването е добре издържано. Правилно са посочени изследваните фактори и техните нива. В проучването през периода 2016-2019 г са включени четири сорта обикновена пшеница, създадени в различни селекционни центрове, два продукта за листно третиране – приложени самостоятелно и в комбинация във фаза край на братене – начало на вретене на растенията. Подбрани и проследени са достатъчен брой показатели за постигане на целта. Подробно са описани методите на работа при полски условия, агротехниката на полския опит, както и методите за статистическа обработка на данните. Трябва да се отбележи, че обхватът на направеното проучване е доста голям, проведен при полски условия и ценен от практическа и

приложна гледна точка.

Направен е подробен почвено-климатичен и агрометеорологичен анализ на района на провеждане на опита, както и на годините на изследване.

Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е написан на 154 стандартни страници и включва 10 основни раздела, които по обем, структурност и баланс между отелните части отговаря напълно на изискванията за присъждане на ОНС «Доктор». Получените резултати са обобщени и много добре онагледени, чрез умело използване на 49 таблици, 4 фигури както и 8 снимкови материала, показващи възможността на докторанта да систематизира научната информация.

Обсъждане на резултатите и използвана литература.

Направен е обстоен и задълбочен литературен обзор по темата, като са посочени вижданията на редица наши и чуждестранни изследователи по разглеждания проблем. Използвани са 79 научни публикации, което показва добрата осведоменост на докторанта по отношение на сортовата специфика на обикновена пшеница, реакцията на културата към различни абиотични и биотични условия на отглеждане, както и влиянието на различни продукти за листно третиране върху добива и качеството на зърното от обикновена пшеница.

Обсъждането на резултатите е направено последователно, компетентно и задълбочено, чрез интерпретиране на резултатите в съответствие със съвременните научни достижения в тази област. В обсъждането докторанта умело съпоставя, сравнява и коментира получените резултати на база на данните на други автори. От дисертационният труд се вижда, че докторанта може да провежда самостоятелна полска експериментална работа и правилно да интерпретира големия обем получени данни, а използваните статистически методи повишават прецизността при оценка на резултатите.

Приноси на дисертационния труд.

Получените резултати позволяват да се оформят две групи приноси:

Научни приноси

Установено е влиянието на продуктите за листно третиране Плантафол и Бомбандиер върху растежа и развитието на сортовете обикновена пшеница Енола, Анапурна, Гинра и Биляна, както и влиянието им върху структурните елементи на добива и продуктивността на изпитваните сортовете обикновена пшеница. Установени са промените в качествените показатели на зърното (физични и химични) на сортовете обикновена пшеница Енола, Анапурна, Гинра и Биляна под въздействието на изпитваните продукти за листно третиране Плантафол и Бомбандиер.

Научно-приложни приноси

Установена е продуктивността на сортовете обикновена пшеница: Енола, Анапурна, Гинра и Биляна под влиянието на самостоятелното и комбинирано приложение на Плантафол и Бомбандиер. Доказан е положителният ефект на изпитваните продукти за листно третиране, както при самостоятелно, така и при

комбинирано приложение върху изследваните показатели, стойностите, на които са по-високи в сравнение с нетретираните контроли. Установени са оптималните комбинации между изпитваният сорт обикновена пшеница и приложените продукти за листно третиране Пантафол и Бомбандиер в зависимост от биологичните му особености и метеорологичните условия през вегетационния период. При този режим на отглеждане пшеницата не може да реализира генетичния си потенциал за образуването на глутен, което променя направлението на производство. Резултатите от извършеното изследване дават възможност да се приложат продуктите за листно третиране Пантафол и Бомбандиер в технологията за отглеждане на изпитваните сортове обикновена пшеница: Енола, Анапуерна, Гинра и Биляна.

Публикувани статии и цитирания.

Приложени са пет публикации пряко свързани с дисертационния труд, от които три самостоятелни и две в съавторство с научният ръководител. Сумарният брой на точките е 100 (изискуеми 30 точки) и значително надхвърля минимума, определен като изискване за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“ съгласно Закона за развитие на академичния състав.

Няма представен документ за цитиране на статиите.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Вземайки предвид обширния експериментален материал, оригиналността на постигнатите резултати и значимостта на научните и научно-приложните приноси в дисертацията, както и несъмнения личен принос на докторанта си позволявам да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително и да присъди на Радко Петров Христов образователната и научна степен **“Доктор”** по научната специалност „Растениевъдство“.

Дата: 07.04.2022

гр. Пловдив

Подписите в този документ са заличени във връзка с чл.4, т.1

от Регламент (ЕС) 2016/679 (Общ Регламент относно защитата на данни).